

CENTRUM DORADZTWA ROLNICZEGO
W BRWINOWIE

DZIAŁANIE ROLNO-ŚRODOWISKOWO-KLIMATYCZNE, w tym

- POMOC W PODEJMOWANIU DECYZJI O PRZYSTĄPIENIU DO DZIAŁANIA ROLNO-ŚRODOWISKOWO-KLIMATYCZNEGO oraz
- POMOC W REALIZACJI DZIAŁANIA ROLNO-ŚRODOWISKOWO-KLIMATYCZNEGO

METODYKA DORADZANIA

*Szkolenie uzupełniające dla doradców rolnośrodowiskowych
Brwinów, 2016 r.*

www.cdr.gov.pl

Usługa doradcza dla beneficjenta Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego

Usługa doradcza „Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne, w tym pomoc w podejmowaniu decyzji o przystąpieniu do Działania RŚK oraz pomoc w realizacji Działania RŚK” (zwana dalej usługą doradczą RŚK) świadczona jest w gospodarstwie w ramach **programu doradczego**, w skład którego wchodzi co najmniej:

1. Analiza sytuacji produkcyjno-ekonomicznej gospodarstwa rolnego,
2. Ocena dostosowania gospodarstwa do wymogów wzajemnej zgodności,
3. Dostosowanie gospodarstwa rolnego do wymogów BHP.

www.cdr.gov.pl

Europejski Fundusz Rolny na rzecz
Rozwoju Obszarów Wiejskich

Usługa doradcza dla beneficjenta Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego

Analiza sytuacji produkcyjno-ekonomicznej gospodarstwa rolnego – to wstęp do realizacji programu doradczego, wykonywana jeden raz.

„INFORMACJA O GOSPODARSTWIE, ROLNIKU I ANALIZA MOŻLIWOŚCI ROZWOJU” –

dokument mający zastosowanie na początku wykonywania każdej usługi doradczej.

www.cdr.gov.pl

Usługa doradcza dla beneficjenta Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego – cele:

- transfer wiedzy i innowacji poprzez doradztwo dostosowane do indywidualnych potrzeb rolnika;
- wspomaganie rolników w realizacji działań służących odtwarzaniu, chronieniu i wzbogacaniu ekosystemów zależnych od rolnictwa;
- promowanie praktyk rolniczych korzystnych dla środowiska i klimatu;
- dbanie o zasoby genetyczne i różnorodność biologiczną.

www.cdr.gov.pl

Europejski Fundusz Rolny na rzecz
Rozwoju Obszarów Wiejskich

Usługa doradcza dla beneficjenta Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego

Etapy wykonywania usługi doradczej RŚK

1. Czynności służące przygotowaniu rolnika do podjęcia zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego,
2. Sporządzenie planu działalności rolnośrodowiskowej,
3. Doradztwo w trakcie realizacji zobowiązania.

www.cdr.gov.pl

Usługa doradcza dla beneficjenta Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego

- Dla rolników/zarządców przystępujących do Działania RŚK usługa doradcza RŚK powinna być realizowany w całości.
- W przypadku, gdy doradztwo świadczone jest beneficjentowi *Działania RŚK*, który ma już sporządzony plan działalności rolnośrodowiskowej, usługa obejmuje tylko pkt 3., czyli doradztwo potrzebne w trakcie realizacji zobowiązania.

www.cdr.gov.pl

Europejski Fundusz Rolny na rzecz
Rozwoju Obszarów Wiejskich

Usługa doradcza dla beneficjenta Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego

- Doradzcą z zakresu *Działania RSK* może osoba wpisana na listę doradców rolnośrodowiskowych, prowadzoną przez Dyrektora Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie.
- Doradca rolnośrodowiskowy jest zobowiązany do uczestniczenia w szkoleniach uzupełniających prowadzonych przez Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie.
- W przypadku pakietów, dla których wymagana jest dokumentacja przyrodnicza, w zakresie związanym z tą dokumentacją usługę świadczy ekspert przyrodniczy.
- Usługi doradcze dotyczące *Działania RSK* mogą oferować państwowe i prywatne firmy doradcze zatrudniające doradców rolnośrodowiskowych.

www.cdr.gov.pl

Beneficjenci usługi doradczej w zakresie Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego

Beneficjentem usługi doradczej w zakresie *Działania RSK* może być rolnik lub zarządca, który:

- podejmie zobowiązanie/a w ramach określonych pakietów lub wariantów nie później, niż 12 miesięcy od rozpoczęcia realizacji usługi doradczej, lub
- realizuje zobowiązanie/a w ramach *Działania RSK* i do końca zobowiązania pozostało mu minimum 2 lata.

www.cdr.gov.pl

Europejski Fundusz Rolny na rzecz
Rozwoju Obszarów Wiejskich

Usługa doradcza dla beneficjenta Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego

Czynności wykonywane na rzecz gospodarstwa w ramach doradzania w zakresie Działania RŚK wpisuje się w Karcie usługi doradczej w każdym roku świadczenia tej usługi.

Wpis do kart usługi doradczej obejmuje poszczególne zadania wymienione w harmonogramie, jeśli dotyczą gospodarstwa.

Jeżeli czynności wykonywane w ramach usługi doradzania w zakresie Działania RŚK pokrywają się z czynnościami wykonanymi w ramach innych usług doradczych, nie mogą być przedmiotem finansowania w ramach usługi w zakresie Działania RŚK

www.cdr.gov.pl

Harmonogram realizacji programu doradczego

- I. Usługa doradcza „Analiza sytuacji produkcyjno-ekonomicznej gospodarstwa rolnego” –**
wspólna, wykonywana jeden raz na potrzeby wszystkich usług doradczych, jakie będą wykonywane dla gospodarstwa;
- II. Usługa doradcza „Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne, w tym pomoc w podejmowaniu decyzji o przystąpieniu do PRSK oraz pomoc w realizacji Działania RŚK”**

www.cdr.gov.pl

Europejski Fundusz Rolny na rzecz
Rozwoju Obszarów Wiejskich

Przygotowanie rolnika do podjęcia zobowiązania RŚK

- w tym zebranie danych do sporządzenia planu

Lp.	Opis czynności w ramach zadania	Dokumentacja	Termin realizacji (w latach)	Uwagi
1.	Określenie dostępności poszczególnych pakietów i wariantów <i>Działania RŚK</i>	Lista kontrolna	Pierwszy rok	W każdej usłudze
2.	Analiza preferencji rolnika co do produkcji roślinnej.	Wykaz preferowanych upraw	Pierwszy rok	
3.	Analiza składu gatunkowego sadów przydomowych pod kątem obecności starych odmian drzew owocowych – jeśli dotyczy	Opis sadu (powierzchnia, odmiany drzew)	Pierwszy rok	Jeśli dotyczy

Przygotowanie rolnika do podjęcia zobowiązania RŚK

- w tym zebranie danych do sporządzenia planu

Lp.	Opis czynności w ramach zadania	Dokumentacja	Termin realizacji (w latach)	Uwagi
1.	Określenie dostępności poszczególnych pakietów i wariantów <i>Działania RŚK</i>	Lista możliwych do realizacji (przez Beneficjenta usługi doradczej) zobowiązań RŚK	Pierwszy rok	W każdej usłudze
2.	Analiza preferencji rolnika co do produkcji roślinnej.	Wykaz preferowanych upraw	Pierwszy rok	
3.	Analiza składu gatunkowego sadów przydomowych pod kątem obecności starych odmian drzew owocowych – jeśli dotyczy	Opis sadu (powierzchnia, odmiany drzew)	Pierwszy rok	Jeśli dotyczy

Europejski Fundusz Rolny na rzecz
Rozwoju Obszarów Wiejskich

Przygotowanie rolnika do podjęcia zobowiązania RŚK (2)

Lp.	Opis czynności w ramach zadania	Dokumentacja	Termin realizacji (w latach)	Uwagi
4.	Analiza informacji o posiadanych TUZ-ach i obszarach przyrodniczych pod kątem ewentualnej możliwości realizacji pakietów przyrodniczych.	Kopia informacji uzyskanych przez rolnika/zarządcę z ARiMR	Pierwszy rok	W każdej usłudze
5.	Analiza możliwości gospodarstwa pod kątem prowadzenia hodowli ras zwierząt uwzględnionych w pakiecie 7. (warunki dobrostanu, baza paszowa) – jeśli dotyczy	Dokumentacja potwierdzająca ocenę hodowlaną prowadzoną przez związków hodowców	Pierwszy rok	Jeśli dotyczy
6.	Omówienie procedur kwalifikowania zwierząt do pakietu 7.	Lista dokumentów dot. pakietu 7.	Pierwszy rok	Jeśli dotyczy

Przygotowanie rolnika do podjęcia zobowiązania RŚK (3)

Lp.	Opis czynności w ramach zadania	Dokumentacja	Termin realizacji (w latach)	Uwagi
7.	Wybór pakietów i wariantów do realizacji przez beneficjenta	Wyciąg z przepisów prawa zawierający Wykaz wybranych pakietów/wariantów z wymogami	Pierwszy rok	W każdej usłudze
8.	Wstępne omówienie zakresu minimalnych wymogów dotyczących stosowania nawozów i środków ochrony roślin oraz innych odpowiednich obowiązkowych wymogów.	Wyciąg z załącznika nr 1 do rozporządzenia RŚK	Pierwszy rok	Określenie, czego dotyczą te wymogi, wskazanie tych, które mają zastosowanie w danym gospodarstwie

www.cdr.gov.pl

Europejski Fundusz Rolny na rzecz
Rozwoju Obszarów Wiejskich

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Przygotowanie rolnika do podjęcia zobowiązania RŚK (4)

Lp.	Opis czynności w ramach zadania	Dokumentacja	Termin realizacji (w latach)	Uwagi
9.	Sporządzenie planu w roku przystąpienia do programu lub w drugim roku w przypadku podjęcia nowego zobowiązania	Wersja elektroniczna planu u doradcy oraz wersja papierowa planu u rolnika	Pierwszy rok : 15 marca – 9 czerwca	<i>Plan sporządzany jest z użyciem aplikacji ogłoszonej przez ARiMR, w zakresie dotyczącym danego gospodarstwa, zgodnie z instrukcją sporządzania planu działalności rolnośrodowiskowej zamieszczoną w pierwszym arkuszu aplikacji do sporządzania planu</i>

Opracowanie planu działalności rolnośrodowiskowej – część ogólna

Lp.	Opis czynności w ramach zadania	Dokumentacja	Termin realizacji (w latach)	Uwagi
10.	Dokonanie wyboru – z analizy gospodarstwa - informacji wymaganych w części ogólnej planu	Plan działalności rolnośrodowiskowej – część ogólna	Pierwszy rok : 15 marca – 9 czerwca	<i>Plan sporządzany jest z użyciem aplikacji ogłoszonej przez ARiMR, w zakresie dotyczącym danego gospodarstwa, zgodnie z instrukcją sporządzania planu działalności rolnośrodowiskowej zamieszczoną w pierwszym arkuszu aplikacji do sporządzania planu</i>

Europejski Fundusz Rolny na rzecz
Rozwoju Obszarów Wiejskich

Opracowanie planu działalności rolnośrodowiskowej – część ogólna (2)

Lp.	Opis czynności w ramach zadania	Dokumentacja	Termin realizacji (w latach)	Uwagi
11.	Uzupełnienie pozostałych informacji o gospodarstwie wymaganych w aplikacji do sporządzania planu na dany rok (np. położenie na obszarach o niskiej zawartości próchnicy, na zboczach o pochyłości >20%)	Plan działalności rolnośrodowiskowej – część ogólna	Pierwszy rok : 15 marca – 9 czerwca	<i>Plan sporządzany jest z użyciem aplikacji ogłoszonej przez ARiMR, w zakresie dotyczącym danego gospodarstwa, zgodnie z instrukcją sporządzania planu działalności rolnośrodowiskowej</i>
12.	Omówienie praktyk sprzyjających wzbogacaniu gleby w próchnicę	Ulotka lub broszura bądź kopia informacji z innego źródła	Pierwszy rok : 15 marca – 9 czerwca	

Opracowanie planu działalności rolnośrodowiskowej – część szczegółowa

Lp.	Opis czynności w ramach zadania	Dokumentacja	Termin realizacji (w latach)	Uwagi
13.	Opracowanie części szczegółowej planu dla wybranych do realizacji wariantów (nie dotyczy pakietów przyrodniczych z wyjątkiem wariantu 4.7.)	Plan działalności rolnośrodowiskowej – część szczegółowa dla każdego realizowanego wariantu	Pierwszy rok : 15 marca – 9 czerwca	<i>W części szczegółowej sporządzamy plan dla realizowanych w gospodarstwie pakietów/wariantów z uwzględnieniem warunków zamieszczonych powyżej, dotyczących części ogólnej planu</i>

www.cdr.gov.pl

Europejski Fundusz Rolny na rzecz
Rozwoju Obszarów Wiejskich

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

Sporządzenie załączników do planu

Lp.	Opis czynności w ramach zadania	Dokumentacja	Termin realizacji (w latach)	Uwagi
14.	Sporządzenie załączników do planu obowiązujących dla wybranych wariantów	1)Szkic gospodarstwa rolnego z zaznaczeniem elementów wymaganych dla podjętego zobowiązania; 2)Szkic rozmieszczenia drzew w sadzie objętym pakietem 3.; 3)Szkic działek rolnych pod wariantem 4.7. z zaznaczeniem powierzchni niekoszonych 4)Oświadczenie dot. PZO.	Pierwszy rok : 15 marca – 9 czerwca	<i>Szkice powinny być sporządzone w sposób czytelny, z zachowaniem proporcji pomiędzy zawartymi na nich elementami (wielkość działki, powierzchni niekoszonej, rozmieszczenie drzew itp.), opatrzone legendą. Oświadczenie powinno być zgodne ze wzorem.</i>

Doradztwo w trakcie realizacji zobowiązania

Lp.	Opis czynności w ramach zadania	Dokumentacja	Termin realizacji (w latach)	Uwagi
15.	Minimalne wymagania wg zał. 1. do rozporządzenia RSK – analizowanie dostosowania gospodarstwa do szczegółowych wymogów i w przypadku niezgodności - zaplanowanie dostosowania się do wymogów dotyczących: 1) stosowania nawozów naturalnych poza OSN – obszar realizacji pakietu 1., 4., 5., 2) stosowania osadów ściekowych poza OSN – pakiet 1., 2., 4., 5., 3) stosowania środków ochrony roślin – obszar realizacji pakietu 2., 3., 4., 5.,	Zalecenia do każdego punktu minimalnych wymogów – jeżeli dotyczy – wydruk.	Przez cały czas trwania usługi	<i>Szczegółowe omówienie i przekazanie informacji o wymogach, które dotyczą sytuacji występujących w danym gospodarstwie. Doradztwo w zakresie pakietów, które są realizowane przez ostatecznego odbiorcę usługi</i>

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich

Doradztwo w trakcie realizacji zobowiązania (2)

Lp.	Opis czynności w ramach zadania	Dokumentacja	Termin realizacji (w latach)	Uwagi
15.	Minimalne wymagania wg zał. 1. do rozporządzenia RSK – ciąg dalszy - zaplanowanie dostosowania się do wymogów dotyczących: 4) podejmowania decyzji o zastosowaniu chemicznej ochrony roślin oraz określeniu przyczyny wykonania zabiegu środkiem ochrony roślin (m.in. określenie progu szkodliwości) obszar realizacji pakietu 2., 3., 4., 5., 5) gospodarowania na obszarze parków narodowych lub innych form ochrony przyrody.	Zalecenia do każdego punktu minimalnych wymogów – jeżeli dotyczy – wydruk.	Przez cały czas trwania usługi	Szczegółowe omówienie i przekazanie informacji o wymogach, które dotyczą sytuacji występujących w danym gospodarstwie. Doradztwo w zakresie pakietów, które są realizowane przez ostatecznego odbiorcę usługi

www.cdr.gov.pl

Doradztwo w trakcie realizacji zobowiązania (3)

Lp.	Opis czynności w ramach zadania	Dokumentacja	Termin realizacji (w latach)	Uwagi
16.	Bieżące monitorowanie wpisywania roślin amatorskich i regionalnych na listę COBORU i informowanie rolnika w przypadku uprawy w gospodarstwie odmian regionalnych i amatorskich w ramach wariantu 6.2.	Jeśli dotyczy	Przez cały czas trwania usługi	
17.	Prowadzenie dokumentacji: 1) Założenie <i>Rejestru działalności rolnośrodowiskowej</i> , wprowadzenie przykładowych zapisów 2) Pomoc w prowadzeniu <i>Rejestru działalności rolnośrodowiskowej</i>	Rejestr działalności rolnośrodowiskowej	Cały czas trwania usługi	Zakres zaangażowania podmiotu doradczego w realizację tej części usługi ustalają strony.

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Doradztwo w trakcie realizacji zobowiązania (4)

Lp.	Opis czynności w ramach zadania	Dokumentacja	Termin realizacji (w latach)	Uwagi
18.	Zaplanowanie rozdysponowania nawozów naturalnych produkowanych w gospodarstwie	Plan nawozowy Kalkulator – przeliczenie zasobności nawozów naturalnych powstających w gospodarstwie,	1 raz w roku	
19.	Zaplanowanie zakupów nawozów na podstawie potrzeb nawozowych poszczególnych upraw	Wydruk wyników z kalkulatora zakupu nawozów mineralnych	Cały czas trwania usługi	Kalkulator zakupu nawozów mineralnych

www.cdr.gov.pl

Doradztwo w trakcie realizacji zobowiązania (5)

Lp.	Opis czynności w ramach zadania	Dokumentacja	Termin realizacji (w latach)	Uwagi
20.	Analiza wymogów wariantu 4.7. i pakietu 3. (jeśli dotyczy)	Informacja o wymogach doprecyzowanych przez doradcę	Pierwszy rok	Doprecyzowując wymogi dla wariantu 4.7. doradca uwzględni zależność między tymi wymogami, a wymogami obligatoryjnym zawartymi w PZO (jeśli dotyczy).
21.	Gospodarowanie na TUZ Zaplanowanie wypasu odpowiadającego warunkom siedliska i wymogom pakietów RSK i wymogom obligatoryjnym PZO/PO	Plan wypasu	1 raz w roku	

Europejski Fundusz Rolny na rzecz
Rozwoju Obszarów Wiejskich

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Doradztwo w trakcie realizacji zobowiązania (6)

Lp.	Opis czynności w ramach zadania	Dokumentacja	Termin realizacji (w latach)	Uwagi
22.	Zaplanowanie koszenia odpowiadającego warunkom siedliska i wymogom pakietów RSK i wymogom obligatoryjnym PZO/PO	2. Terminarz koszenia	<i>Wg potrzeb</i>	<i>Dot. terenów z nowym PZO</i>
23.	Zaplanowanie zabiegów pielęgnacyjnych w sadzie	Wykaz planowanych zabiegów pielęgnacyjnych w sadach (pakiet 3) oraz Karta lustracji w sadzie w roku /ze zdjęciem/	<i>1 raz w roku</i>	Jeśli dotyczy

www.cdr.gov.pl

Doradztwo w trakcie realizacji zobowiązania (7)

Lp.	Opis czynności w ramach zadania	Dokumentacja	Termin realizacji (w latach)	Uwagi
24.	Pomoc w doborze składu mieszanek roślin stosowanych jako międzyplony w pakiecie 2.	Przykładowe mieszanki roślin na potrzeby pakietu 2.	<i>1. rok</i>	
25.	Identyfikacja okoliczności, które mogą być uznane jako „siła wyższa”	Dokumenty mogące poświadczyć wystąpienie siły wyższej	<i>Wg potrzeb</i>	
26.	Konsultacja w sytuacji zmian mających miejsce w obrębie gospodarstwa (np. zmiana powierzchni gospodarstwa, ogłoszenie PZO i.in.)	Dokumenty dostosowane do rodzaju zmiany.	<i>W całym okresie realizacji</i>	

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

Narzędzia pracy doradczej

1. Kalkulatory zapewniające możliwość:
 - obliczania produkcji nawozów naturalnych w gospodarstwie rolnym;
 - obliczania zawartości azotu i innych składników w nawozach naturalnych produkowanych w gospodarstwie rolnym;
 - weryfikacji prawidłowej obsady drzew w sadach tradycyjnych;
 - obliczania prawidłowej obsady zwierząt przy użytkowaniu pastwiskowym i kośno-pastwiskowym w pakiecie 4. i 5.;
2. aplikacja do sporządzania planu działalności rolnośrodowiskowej,
3. taśma miernicza,
4. klinometr,
5. komputer,
6. drukarka.

www.cdr.gov.pl

Europejski Fundusz Rolny na rzecz
Rozwoju Obszarów Wiejskich

